

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 28.

V Mariboru, dne 11. julija 1901.

Tečaj XXXV.

Spoštujmo slovenski jezik!

Nihče med Slovenci ni tako nespameten, da bi svojim rojakom branil, učiti se tudi drugih jezikov. Dobro nam je znana pri-slovica: Kolikor jezikov znaš, toliko ljudij veljaš. Le eno je, kar obsojajo vsi dobri Slovenci: zaničevanje našega slovenskega jezika.

Slovenski jezik zaničuje, kdor v uradih noče slovenski govoriti. V uradih po slovenski zemlji morajo uradniki slovenski znati, sicer niso sposobni na Slovenskem delovati. Četudi znaš nemški, zahtevaj, da uradniki, katere ti plačuješ, govore s teboj slovenski. To ni mogoče, da bi se zavoljo kaknega uradnika vsi Slovenci morali nemški učiti. Uradnik ima v hladni uradni sobici več časa, učiti se drugih jezikov, nego kmet, poteč se za svojim pljugom. Pomisli tudi to! Če boš zahteval, da se v uradu s teboj slovenski govori, se bodo počasi res nastavljali slovenski uradniki. Sedaj pa sinove slovenskih starišev pošiljajo v druge tuje kraje, češ, saj z nemškimi uradniki izhajamo. Glej! Naša zemlja je krasna, bivanje po slovenskih krajih tako prijetno! Ali ne privoščiš slovenskim sinovom ugodnosti naših pokrajin, nego sinovom tujih narodov, ki te nič ne brigajo? Spoštuj torej slovenski jezik.

Tudi nobenega uradnega pisma v drugem jeziku kakor v slovenskem ne sprejmi. Nič se ne vznemirjaj, ampak na dostavljeno pismo zapiši: Se ne sprejme! Z menoj se naj slovenski uraduje! Nič več in nič manj in videl boš, da bo pomagalo.

Slovenski jezik zaničuje, kdor po nepotrebnem tuje jezike govori. Kako grdo je to, ako se fant, ki je komaj pol leta bil pri volih, pač že v drugih jezikih, ko pride na prvi dopust! Hvala Bogu, da so taki nespametni fantje že skoraj popolnoma izginili. Tudi naši vojaki že čutijo slovensko-narodno. Neznosno je, ako deklina, ki je v mestu vjela par tujk, prodaja pri prvem obisku na domu svojo drugojezično modrost. Tudi tukaj je že nekoliko boljše. Mnoga slovenska dekleta ostanejo tudi po nemških trgih in mestih zvesta slovenskemu narodu, spoštujejo svoj jezik ter ga rada govore.

Na slovenski zemlji in s slovenskimi ljudmi govori le slovenski jezik! Slovenci, spoštujmo svoj mili materni jezik! S.

Zaspano naprej...

Zadnja leta smo Slovenci na Štajerskem v narodnostnem oziru mnogo izgubili. Okrajni zastop slovenjebistriški je prišel v nemške roke; več občin ob jezikovni meji so si priborili naši nasprotniki ali dosegli v njih vsaj znatne uspehe; pri državnoborskih volitvah so kandidati nemškutarske stranke dobili več glasov, kakor je bilo pričakovati; šola v Poberžu pri Mariboru je popolnoma nemška; šola v Karčevini pri Mariboru je dobila nemške vspelednice, ki bodo danes ali jutri zadušile slovenske razrede; na šolah v Hočah in Slivnici se je razširil nemški pouk; v naj-novejšem času so nas iznenadile občinske volitve na Teharjih in v Št. Krištofu pri

Laškem, ki so izpadle v nemškutarskem smislu....

Tako izginja Slovincem postojanka za postojanko! In ali bo v prihodnosti boljše? Slovenjegraški okrajni zastop je v veliki nevarnosti, da preide v nasprotno roko. Da so v mariborskem okraju občine v vedni nevarnosti, da dobijo nemškutarske občinske zastope, je samoumevno. A še več! Mnoge občine slovenjebistrškega okraja so podro-vane po nemškutarijih in socialdemokratih. V ptujskem okraju stega roke čez nekatere občine ptujska kramarska stranka. Celo v ljutomerskem in ormoškem okraju vzdigujejo nemškutarji svoje glave in prežijo na nov plen, na nove občine. Da še povrh dobimo tudi par novih nemških šol v slovensko o-zemlje, za to bo skrbel nemški šulferajn.

Toda mi spodnještajerski Slovenci smo tako dobre, blage dušice, da se ne moremo povspeti do kaknega odločnega koraka nasproti našim nasprotnikom. Pri nas bi bil tako vzoren mir, kakor v kakem letovišču, da bi «ti mladi» tuintam malce ne poropotali. Prej so se kavsali za Žičkarja in Hribarja, nato so pošiljali državnoborskim klubom brzojavke v ljubljanske liste, nazadnje so hoteli zaplesati z deželnimi poslanci, no sedaj je zopet mir, kajti vse čaka na zaupni shod v Mariboru. Naši «voditelji», naši «pravi rodoljubi» pa snujejo v svojih glavah politiko in kličejo «mladim»: psst. Sicer pa vlada sveti mir na Spodnjem Štajerju, so-vražnik pa seje medtem svojo ljuliko po slovenski zemlji....

Listek.

V ječi.

«Bilo je to leta 1793 za časa francoske revolucije in jaz sem bila stara še le dvanajst let», tako je pripovedovala baronica Belit (Belle-Iste) leta 1856 nekaterim svojim prijateljicam. «Moj oče je stopil v armado Kon-dea (Condea), pa je mater in mene izročil v skrb staremu domačemu služabniku. Skrite v neki mali hišici v Parizu sva živeli samotno, misleč, da ne bo nihče mislil na naju sredi velikih ljudskih izgredov, kateri so bili na dnevnem redu v glavnem mestu Francoske».

«Neko noč pridejo iskat moje matere. Ne vem, kateri hudobnež je bil tako trdega srca, da jo je izdal kot soprogo emigranta (t. j. človeka, ki je pobegnil iz domovine), no to je bilo dovolj, da so jo na surov način odpeljali v ječo in jej niti ni bilo dovoljeno, da se poslovi od svoje revne hčerke. Spavala sem, ko se je to godilo, in spoznala sem še le drugi dan zjutraj, da sem siročica izgubila nesrečno svojo mater. S pomočjo našega starega služabnika Petra sem kmalu izvedela, kje se nahaja».

«Bila je zaprta v ječi du Tampl (du Temple)».

«Od tega časa sem gojila samo eno misel in eno željo: da pridem v ječo. Vsak dan sem šla proti onemu groznemu kraju in sem s plašljivim pogledom iskala mesta, kjer se je nahajala moja nesrečna mati. Od tod sem ji pošiljala na tisoče poljubov in malo je manjkalo, da nisem objela onega črnega zida, kateri mi jo je zakrival».

«Stari Peter si je naposled izmislil način, kako mi bode izprosil vstop v to ječo. Vsprejela me je namreč žena jetničarjeva. Ona je imela hčer mojih let, katera mi je postala kmalu dobra prijateljica. A kmalu sem se prikupila tudi jetničarki, ker sem ljubila njeno hčerko in sem se vsak dan z njo igrala».

«V kratkem sva si bile tako dobri, da sem si upala ji nekega dne razodeti, da moja nesrečna mati vzdihuje v ječi, in da je samo od nje odvisno, da bi jo mogla zopet videti».

«Gospa se je izprva ustavljala temu, no naposled je vendar popustila in mi obljubila, da bom govorila s svojo ljubo materjo».

«Kako naj vam opišem stanje svoje duše, kako naj opišem ona čustva radosti in žalosti, katera so me navdajala, ko sem se znašla v naročju nesrečne svoje matere! Pritisnila me je na svoje srce, pa ni izpregovorila niti besedice, dočim sem jo jaz poljubljala in ji močila lica s svojimi solzami.

To je bil tako ganljiv prizor, da je žena jetničarjeva odstopila, da se ne razodene, kako je ganjena. Morali sve se ločiti, no dobra ona gospa je nama obljubila, da se še bove večkrat videle. Kar je obljubila, je tudi izpolnila. V obleki njene hčere sem pogostejše zahajala z njo v ječo. Toda kadar sva bile pri materi, naju je dobra gospa odvedla v sobico blizu dvorane za bolnike, kjer sva se lahko brez priče razgovarjale. Dvakrat na teden sem tako obiskala svojo mamico».

«Nekega dne mi reče mati s tresočim žalostnim glasom: Ljuba moja Marica, kmalu se bove morali ločiti za vedno. Zjutraj je došel komisar in mi javil, da moram priti k sodišču, to sodišče pa — to sama veš — je tudi smrtna obsodba».

«Srce mi je bilo, ko sem to poslušala. Nikdar ne pozabim tega trenutka. Vedno se mi dozdeva, da vidim svojo mater, da slišim one strašne besede».

«Ko se je nekoliko polegla prva razburjenost v srcu nesrečne matere, izpregovori zopet: «Ena mojih najiskrenejših želj, ljuba moja hčerka, je, da te vidim obhajati slovesnost prvega sv. obhajila. Ko si še bila čisto majhna, sem prosila blaženo Devico Marijo, da bi jaz in ti doživeli ta dan. Bodi prepričana, da bom vsa potolažena umrla, ko sem videla, da si se združila s svojim

Slovenec na Spodnjem Štajerju manjka deloljubnih rodoljubov in manjka njim stroge organizacije. Vsak okraj bi moral imeti svoj narodni odbor, ki bi vodil in nadzoroval narodnostno gibanje v dotičnem okraju. Vse volitve v okraju moral bi posredno po svojih zaupnikih ali neposredno voditi. Šolske razmere, društveno gibanje, zadržano življenje, vse bi moral nadzorovati in voditi. Če bi sedaj tudi kak rodoljub rad kaj storil za to in ono reč, ne ve kam bi se obrnil, nikjer ne dobi nasvetov in zaslombe. Za to rajši vse pusti in mi gremo zaspano naprej.... Vzbudimo se! Le pri delu se bodo složno našli vsi «elementi», ki odkritosrčno ljubijo svojo slovensko domovino!

Angleško-burska vojska.

Angleška vlada je začela iz gole grabežljivosti in lakomnosti vojsko za Buri v Južni Afriki. Dežela, katero posedujejo Buri, je bogata zemeljskih zakladov. Kar pa je Angležem posebno ugajalo v burskih deželah, so zlate rude. Vojska med Buri in Angleži se je bila z menjajočim se uspehom. Splošno pa se je mislilo, da majhni burski narod kljub svoji hrabrosti, vojaški zvitosti in navdušeni ljubezni do domovine ne bo mogel premagati angleške premoči. Toda zadnji čas je nastalo upanje, da se bo vojska vendar ugodno končala za junaški narod burski. To upanje opravičujejo ne samo vojaški uspehi burskih čet, ampak Burom prijazno gibanje na Angleškem samem.

Najprej so se zavzele poštene, človekoljubne osebe med Angleži nad turškim ravnanjem z burskimi jetniki v Južni Afriki. Ujete ženske, otroci, starčki Burov so brez strehe in živeža, zgnani od Angležev na posebne prostore, kjer trpe največje pomanjkanje, mraz, vročino, lakoto in žejo. Zdravi in bolni ujetniki morajo stanovati skupaj. Za to se širijo nalezljive bolezni in terjajo neizmerno mnogo žrtev. Proti takemu ravnanju se vzdigujejo sedaj Angleži sami in na javnih shodih zahtevajo več človekoljubja za Bure.

Odločnega pomena pa lahko postane gibanje med angleškimi politiki proti angleško-burski vojski. Ugledni angleški poslanec Labouchère je imenoval vojsko nečloveško. Drugi član angleške zbornice, Lloyd George, je imenoval bursko vojsko sramotno za Angleže. Voditelj prostomiselnih strank, Campbell Bannermann, je obsojal z ostrimi besedami vladno politiko v Južni Afriki ter zaznamoval bursko vojsko kot krivično.

Bogom v vzvišenem zakramentu njegove ljubezni. Zjutraj mi je prišla ta-le misel v glavo: Poznam častitljivega starčka, kanonika cerkve notrdsamske v Parizu, kateri se ni mogel izseliti. Živi v ulici Massilon v neki hišici ne daleč od stolne cerkve, a ime mu je Carron. Morda ubogega, bolnega starčka nihče ni opazil. Zato reci našemu Petru, naj povpraša, ali se živi gospod Carron, in ako je ušel nevarnosti, kakor upam, da je, tedaj pojdi k njemu, ljuba hčerka, povej mu svoje ime, pripoveduj mu moje žalostno stanje in prosim ga v mojem imenu dovoljenja, da se prejmem prvo sv. obhajilo prej nego jaz umrjem.

«Čeravno se je dozdeval ta načrt na prvi mah težko izpeljiv, je vendar moja mati storila vse, kar je le mogla, da me dobro pripravi na prvo sv. obhajilo. Najin razgovor je trajal dolgo, saj je bil poln rajske slasti.»

«Ko je prišel naš Peter in me poiskal, sem mu povedala vse, kar se je zgodilo, in na večer sva že bila oba v hiši pobožnega duhovnika. Gospod Carron je štel takrat gotovo 80 let ali ko je slišal moje žalostno poročilo, se je pomladilo njegovo srce — solze so mu lile iz oči.»

«Ko sem skončala, izpregovori starček tako-le: Da, jaz sem res poznal tvojo mater, moja hčerka. Bila je svetnica na zemlji, pa jej ne morem, niti nočem odkloniti milosti, ka-

žal, da evropske vlade ne podpirajo tega gibanja ter se ne postavijo odločno na stran krivično napadenih Burov. Mogoče, da bo navzočnost predsednika transvalske ljudovlade Krügerja v Evropi v tem oziru kaj pomagala. Stric Krüger gotovo ne drži križem svojih rok, ampak poskuša storiti vse v blagor svojega naroda. Ako je verjeti častnim poročilom, je pridobil Krüger nizozemsko kraljico Viljemino že popolnoma za svoje miroljubne namene. Poroča se namreč, da pride vkratkem na Avstrijsko ter bo obiskala našega cesarja v Islu, da ga poprosi, naj pri evropskih vladah posreduje za Bure.

Pravični Bog vse kaznuje in gotovo tudi Angležem ne bo prizanesel zaradi njihove samovoljne in krivične vojske v Južni Afriki.

Politični ogled.

Štajerski deželni zbor. Ker ni Slovencev v deželnem zboru, je nekaterim nemškim hujskačem predolgočasno v zbornici, ker nimajo nikogar, ki bi ga napadali. Za to se je že tudi zgodilo, da je bila zbornica nesklepčna zaradi pomanjkanja poslancev. Tako pridni so nemški poslanci. Slovenske poslance bi radi zgoraj imeli, da bi jim omogočili sklepčnost, kadar nekateri nemški tovariši ležijo na medvedovi koži. Ne boš, Jaka! V seji dne 5. julija se je ptujski pek Ornik pošteno vrezal. Hotel je pokazati, kako so mu slovenski kraji prišrci, zato je utemeljeval svoj predlog glede uravnave Pesnice v njenem zadnjem toku. Poročevalec deželnega odbora pa mu je odgovoril, da je vlada že itak dala dovoljenje za uravnavo, da se torej Ornik s svojim predlogom lahko odpelja domov v Ptuj. Kakor smo poročali, so slovenski poslanci tako dolgo pritiskali, da se sedaj vendar enkrat začne uravnavo.

Kranjski deželni zbor. Deželni odbor še se ni mogel odločiti, da bi osnoval lastno deželno zavarovalnico proti ognju, za življenje, za govejo živino, za konje, proti toči, proti neizgledam itd. Taki zavod bi bil potreben, a Slovenecem manjka podjetnosti. Posl. Povše je govoril o mlekarstvu v Kranjski deželi in o pomanjkljivosti pri mlekarstvu. Posl. dr. Tavčar je grajal navado takih kmetov, ki izgovarjajo otrokom dote v visokosti, ki ni v pravem razmerju s celim premoženjem.

V goriškem deželnem zboru je odgovoril vladni zastopnik, da tudi vlada misli na to, da se moško učiteljske v Kopru prestavi v Gorico. Posl. B. Grča naroča v po-

sebnem predlogu deželnemu odboru, da deluje skupno z drugimi deželnimi odbori na to, da država prevzame stroške za stanovanja orožnikov.

V koroškem deželnem zboru so sprejeli predlog, s katerim se ustanovijo nova mesta okrajnih šolskih nadzornikov in se določijo profesorjem na realni poučevalne ure.

Istrski deželni zbor bo sklican baje v Pulj, ker italijanski poslanci v Kopru nočejo zborovati. Baje predloži vlada deželnemu zboru zakonski načrt, po katerem se določi Pulj sedežem deželnega zbora istrskega.

V dalmatinskem deželnem zboru so sprejeli Klaičev predlog glede uvedanja hrvatskega notranjega uradnega jezika pri upravnih oblastih in Biankinijev predlog o enakem uvedanju hrvatskega jezika pri sodnijah.

V tirolskem deželnem zboru je bilo vloženih 128 prošelj nemških občin in društev proti samoupravi južnega Tirola. Posl. Malfatti je zahteval, naj se smatrajo laški oddelki na vseučilišču v Inomostu kot začetek prihodnjega italijanskega vseučilišča ter naj se takoj prestavi v Trst!

Češki deželni zbor je sklenil v sobotni seji uvesti direktne volitve v kmečkih občinah. Vlada je zahtevala, naj volijo za se le občine, ki imajo 500 prebivalcev, predlagatelji pa so zahtevali tako izvolitev za občine z 250 prebivalci. Namestnik ni odnehal; slednjič so se udali predlagatelji.

Bolgarija. Sboranje je zaključilo razpravo o skupnem proračunu, ki kaže prebitka 761.000 frankov. Ta prebitek se je dosegel vsled zdatnega znižanja plače uradnikom in sicer do 15 odstotkov. Določilo se je tudi, da se odpusti 18.000 vojakov na dom, deloma iz varčnosti in deloma za to, ker zdaj ob žetvi potrebujejo mlade ljudi na kmetih.

Potovanje srbske kraljevske dvojice v Rusijo. Listi poročajo, da je sedaj določeno, da potuje srbski kralj s soprogo v Rusijo ter da ju hočejo na carskem dvoru z veseljem sprejeti. S tem da je javno dokazano, da obstoje mej Rusijo in Srbijo prijateljski odnosi in ne taki, kakoršnih želijo sovražniki Slovanov. Ni še natančno določen čas za to potovanje, določeno pa je, da potuje kralj Aleksander z velikim spremstvom. Car sprejme svoje goste na svojem letovišču v Livadiji. Kralj Aleksander in kraljica Draga ostaneta potem še mesec dni v Kavkazu, povrnta se pa v Srbijo po Donavi preko Kišeneva.

tere me prosi. Mislim, da te je mati spodobno pripravila, da lahko pristopiš k mizi Gospodovi. Razven tega živimo sedaj v nevarnih časih. Povrnili smo se v dobo prvih kristjanov, ki so se morali skrivati po katakombah. Zategadelj pa se moramo ravnati, kakor stari kristjani. Kmalo opraviš sv. spoved in jutri rano pridi zopet. Stari duhovnik je skril obleko in cerkveno posodo, da bi ga ne vzela grabežljiva roka. O polnoči priredi v svojem bivališču majhno mizo in oblečen v mašno obleko obhaja s pomočjo svojega starega služabnika daritev sv. maše.

«Drugi dan zarano sva Peter in jaz hitela v hišo duhovnikovo. Dobri starček mi je rekel, da je sv. mašo Bogu daroval na namen moje matere in da je mesto ene hostije posvetil dve.»

«Na to mi izpregovori z nežnim, ali resnobnim glasom: Izročam ti, hčerka, vzvišeno poslanstvo. Kakor so se duhovniki v prvih časih krščanstva posluževali otrok, da prinesejo sv. obhajilo mučencem, tako boš tudi ti sedaj nesla svoje materi nedolžno Jagnje, da jej bo za popotnico na zadnjem potovanju, katero jo čaka. Vzemi torej, nedolžni angelj, presveto Telo Gospodovo, pojdi v ječo in obhajaj tam svoje prvo sv. obhajilo kraj svoje nesrečne matere, ki boče s teboj vred prejela sv. obhajilo. Jaz jej ne

morem prnesti poslednje tolažbe, zato bodi ti srečna nositeljica sv. obhajila in Gospod bodi s teboj.»

«In ko mi je podelil sveti blagoslov, dene mi «hrano angeljsko» v zlatej posodici na moja prsa. Kako naj opišem občutke, ki so me navdajali, ko sem prejela Jezusa in ga nosila na svojih prsih! Že je več nego 60 let preteklo, ali vendar, kolikorkrat se spomnim onega časa, se vedno čutim neizrečeno srečo v svojem srcu. Brez strahu sem šla proti ječi in vedno sem molila. Dozdevalo se mi je, da moja duša v spremstvu angelov opeva slavo Kristusovo.»

«Žena jetničarjeva me takoj odvede v sobo, kjer sem lahko našla svojo mater in naju pusti sami. Solze sladkega veselja so mi padale po licu, ko sem povedala materi, kakoršna pošiljatev mi je bila izročena.»

«Ona se vrže na kolena in bila je kakor spremenjena. Govorila je božje besede, kakoršnih nisem slišala v svojem življenju. Njena vera, njena ljubezen sta jo prešinili z nebeskimi čuvstvi. Z velikim spoštovanjem sva postavile sv. Rešnje Telo na mizo in dolgo časa molile. Tedaj mi poreče, naj izmolim še molitve, katere sem neštevilnokrat molila ž njo že od svoje prve mladosti — molitve blaženih dni svojih otroških let. In ko sve med solzami in vzdihovanjem do-